

Təhsil Nazirliyi ilə "Clarivate Analytics" arasında mərkəzlərin yeni mərhələsi başlayır

Qloballaşma dövrünün mühüm tendensiyalarından biri elmi bilikliyin təhsil sistemində rolunun artması, innovasiya siyasəti, təlim texnologiyaları ilə əlaqəli təhsil müəssisələrinin təbiiqinin genişlənməsi və universitetlərin elmi-tədqiqat statusunun möhkəmlənməsi ilə müəyyən olunmasıdır. Dekabrın 5-də Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi və "Clarivate Analytics" arasında mərkəzlərin yeni mərhələsinin başlanması ilə rəsmiləşdirilmiş və elmi fəaliyyətin gücləndirilməsi üçün alimlərin mükafatlandırılması məqsədində əməkdaşlığın başladılması haqqında imzalanmış intellektual potensialın, elmi bilikliyin inkişafına, elmi-təhsilin inteqrasiyasına göstərilən yüksək diqqətdən xəbərdar verildi.

Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondu və "Clarivate Analytics" şirkətinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən mərasimdə çıxış edən təhsil naziri Ceyhun Bayramov qeyd edib ki, elmin inkişafında təhsil və innovasiyalar arasında qətiyyətli əlaqə var. innovasiyalar inkişafında da elm və təhsilin birliyi qətiyyətli əlaqədədir. Bu isə onu deməyə imkan verir ki, bilik iqtisadiyyat və informasiya cəmiyyəti dövründə hərtərəfli uşur modeli təhsil, elm və innovasiyalar arasında hərtərəfli əlaqəni qətiyyətli edən alqoritmlərin düzgün istifadəsindən asılıdır.

Bu baxımdan, təcrübəni onu göstərir ki, dünya səviyyəsində belə bir mərkəzlərin təşkilatı olduqca uyğun məkanlar məhz universitetlər hesab olunur. "Biz dünya təcrübəsini nəzərə alaraq, görürük ki, Harvard, MIT, Stanford, Oksford, Kembriç və bu kimi digər universitetlər bu vəhdəti çox yüksək səviyyədə təşkilatlaşdıraraq nailiyyətli nəticələr əldə edib, dünyada elm mərkəzlərinə çevriliblər". Ceyhun Bayramov bildirib ki, Nazirlik və Fond eyni zamanda elmi fəaliyyətin səmərəli təşkilinin real iqtisadiyyatın tələblərinə uyğun həyata keçirilməsi üçün təhsil müəssisələrini dünyada innovasiya istehsalçılarına və innovasiya xərçəndərlərinə çevirib. Bundan əlavə, innovasiyalar nəzərli istifadəni artırmaq üçün yüksək ixtisaslı tələmə xərçəndərlərinin hazırlanması ilə təhsil müəssisələrində təhsil prosesinin daim təkmilləşdirilməsi zəruri edir.

3 illik fəaliyyət dövrünün müsbət nəticələri

Nazirlik təhsilin inkişafı tendensiyalarından universitetlərin inkişafında elmi fəaliyyətin rolundan danışarkən, xüsusi olaraq, 16 noyabr 2018-ci il tarixində ölkə başçısının cənab İlham Əliyev tərəfindən imzalanmış "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin inkişafı qərarlaşdırılması haqqında" Dövlət Proqramı"nın xüsusi həyata keçirilməsi qeyd edib. Nazirlik bildirib ki, müasir dövrün tendensiyaları nəzərə alınaraq elmi fəaliyyətin stimullaşdırılması, innovasiyaların təlim-tədris metodologiyalarından istifadə olunaraq ikili diplom proqramları təsis edilməsi, qabaqcıl beynəlxalq professor-müəllim heyətinin Azərbaycana dəvət edilməsi, gənc alimlərin dünyanı aparıcı ali təhsil müəssisələrində doktorantura təhsilinin maliyyələri təmin edilməsi və digər çox konkret hədəfləri müəyyən edən Dövlət Proqramı, tam məhsuldarlıq deməkdir ki, digər komponentləri də nəzərə alaraq Azərbaycan ali təhsil sisteminin elmi fəaliyyətin inkişafı etdirilməsi və stimullaşdırılması məqsədilə xidmət edəcəkdir. "Azərbaycan ali təhsil müəssisələrində elmi fəaliyyətin keyfiyyətli yeni mərhələyə keçirilməsi üçün çox xərçəndərlər inkişafına təkan verilməsi baxımından, hesab edirik ki, 2015-ci ildə Təhsil Nazirliyi ilə "Clarivate Analytics" şirkəti arasında Azərbaycan ali təhsil müəssisələrində elmi fəaliyyətin inkişafı məqsədində əməkdaşlığın başladılması haqqında imzalanmış intellektual potensialın, elmi bilikliyin inkişafına, elmi-təhsilin inteqrasiyasına göstərilən yüksək diqqətdən xəbərdar verildi.

Bu müqavilə nəticəsində Azərbaycanın 40 ali təhsil müəssisəsi dünyanın aparıcı jurnallarından yüksək impakt faktorlu jurnallara, elmi bazalara, konfrans materiallarına, monoqrafiyalara çıxış əldə edib: "Eyni zamanda ali məktəblərimizin professor-müəllim heyəti, o cümlədən təhsil alanlar üçün çoxsaylı seminarlar, treninqlər keçirilib. "Tədqiqat üsulları" adlı fənni hazırlanaraq universitetlərimizin magistratura pilləsində təbiiqin başlanğıcından bu 3 illik fəaliyyət dövründə həyata keçirilib. İllərin artıq ilk müsbət nəticələrini müəhd edirik. Belə ki, bu müddət ərzində Azərbaycanda yüksək impakt faktorlu jurnallarda alimlərimizin dərc olunmuş məqalələrinin sayı 75 faiz artıb. Sərf ali təhsil müəssisələrindəndən qətiyyətli, bu artım dinamikası daha yüksək olub. Burada 88 faizlik bir fərqlər var, deməkdir ki, rəqəmlər 2 dəfə artıb".

“Clarivate Analytics”in 2017-ci il üçün təqdim etdiyi rəqəmlərə istinad edən nazir qeyd edib ki, Azərbaycan alimlərinin dünyanı yüksək impakt faktorlu jurnallarında dərc olunmuş məqalələrinin sayı 1160-olub ki, bu da məmüstəqillik dövründə maksimum göstəricidir. Azərbaycanın inkişaf dinamikası və tempini görə regionda birinci yeri qazanıb. Bundan əlavə, 2015-ci ildə Azərbaycanın beynəlxalq reytinglərdə indekslərin jurnallarının sayı 2 idisə, bu gün onları sayı 7-yə çatıb. “Bütün bu sözlərin nəzərə alınaraq Təhsil Nazirliyi tərəfindən qərar qəbul edilib ki, “Clarivate Analytics”-ə bir il əvvəlki bu məqalələrin növbəti 3 il ərzində dərc davam etdirilsin. Təhsil Nazirliyi və “Clarivate Analytics” arasında imzalanacaq növbəti müqavilə 2019-2021-ci illəri əhatə edəcək”, - deyən nazir bildirib.

Kəmiyyətə nə keyfiyyət?

Son 3 ilin məsələləri tendensiyaları nə nəzərə alan Təhsil Nazirliyi növbəti məqalələrin mərhələsində “Clarivate Analytics”-ə bir il əvvəlki elmin nəzəriyyəsi keyfiyyətinə diqqətə saxlayacaq. Bu barədə nazir Ceyhun Bayramovun sözlərinə görə fikirlənməyə başlayıb: “Biz birinci mərhələdə daha çox məarifləndirici, daha çox imkanları təqdim olunanları, bizim gələcək alimlərin tədqiqatçıları üçün bu işdə daha fəallıq tələb edən təminatçıları və siyasətçiləri kəmiyyət göstəriciləri barədə danışmaqda qənaətləndiririk ki, növbəti illərdə daha çox keyfiyyət göstəricilərinə diqqət yetirməliyik”. Sadəcə olaraq, dərc olunan məqalələrin sayından deyil, onlara istinad indekslərinə analiz edilməli, bizim alimlərin xarici ölkələrin alimləri ilə birgə fəaliyyətinə nəticələri təhlil olunmalıdır.

Eyni zamanda, yeni imzalanan müqavilədə digər dillərdə olan region ölkələrinin də aparıcı bazaları daxil olma imkanları nə özündə ehtiva edir. Azərbaycan hər bir təhsil müəssisəsinin fəaliyyətinin analitik təhlilini aparmasını nəzərdə tutan InCites platformasına çıxış imkanları da sahib olur.

Nazir təmin olduğunu bildirib ki, bu məqalələrin nəticəsində biz növbəti illərdə də artıq müəahidə edilən məsələləri dinamikanı davamı nə müəahidə edəcəyik.

Elmin nəticələri o vaxt nəmiyyətli olur ki...

Daha sonra çıxış edən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun icraçı direktoru Elçin Babayev qeyd edib ki, alimlərimizin “Clarivate Analytics”in elmi bazasına çıxışını dəstəkləməsi və bunun nəticəsində uğur qazanması bu məqalələrin davam etdirilməsinə zəruri edir. “Ölkədə elmi təhsilin inkişafı üçün bütün bütünlüklə zəruri şərait yaradılmalı, kadr hazırlığına yüksək diqqət yetirilməli və burada öz bəhrəsini elmi məhsulda göstərməlidir. Bu elmi məhsulun özünün tərsinə gəlməsi isə onun yaradılmasına Növbəti mərhələdə dəhşətli elmi məhsulların nüfuzlu jurnallarda nərc olunması və onlara istinadların verilməsi, bunun da sayında beynəlxalq məqalələrin qurulmasıdır. Elmin nəticələri o vaxt nəmiyyətli olur ki, ölkəyə müasir dövrün tələbi olan innovasiyalar gətirsin və müxtəlif ölkələrdə olan alimləri məqalələrin yüksək səviyyədə həyata keçirilsin”.

O, mühüm vəzifələrə nə danışıqarkən müəlliflik hüququnun qorunması, plagiat, “yurtçu jurnal”ların fəaliyyətinin qərarlaşdırılması və nərc edilməsi barədə deyib: “Biz çox sevinirik ki, bir neçə qurum bizimlə də çox fəallıqla öz töhfəsini verərkəndir. Eyni zamanda “Clarivate Analytics”in davamlı seminarları, qeyd edən bilirik. Bundan başqa Ali Attestasiya Komissiyasında son günlərdə başlanılan yeni struktur islahatları, AMEA-nın özündə aparılan islahatlar, Təhsil Nazirliyi strukturlarında olan yüksək inkişaf dinamikası bizə ümid verir ki, gələcəkdə bu cür problemlərdən azad olacağıq”.

Onun sözlərinə görə, Təhsil Nazirliyi hələ 2013-cü ildə “Thomson Reuters”-ə bir il əvvəlki məqalələrinə dair

müqavilə imzalamaqla qətiyyətlilə addımlar atdılar. "Çoxları bəlkə də bu mərkəzlərin bəhrəsini verməsinlər deyə düşünürdük. Bəhrə isə göz qabağında deyil. Baxmayaraq ki, ilkin mərhələdə kəmiyyət diqqət yönəldi, qarşılıqlı əlaqədə bu, özünü keyfiyyətə də göstərəcəkdir. Slid, Təhsil Nazirliyinin bu addımı hamımız üçün örnək olmalıdır".

Elçin Elçin Babayeva Azərbaycanın ənənəvi olunan əməkdaşlıq faktorlu jurnalların sayının artırılmasının mümkünliyini və bu istiqamətdə müəyyən təlimlərin nəzərdə tutulduğunu deyib.

"Yaxşı məlumat yaxşı innovasiyalara böyük bir cəhət açırdı"

"Clarivate Analytics" şirkətinin konsorsium rəhbəri və qlobal direktoru Zabel Reiss qeyd edib ki, Azərbaycanın 40-ə qədər ali təhsil müəssisəsinin beynəlxalq elmi bazalara çıxması təqdir olunmalıdır. Beynəlxalq bazalara çıxması bizim dövlət yolda olmağımızla əlaqəli deyil. Onun sözlərinə görə, müasir cəhətlərə adekvat olaraq əsas diqqətimizi elmə, innovasiyalara yönəltməliyik. Bizim məlumatlara, verilənlərə böyük ehtiyacımız var. Biz kifayət qədər məlumat bolluğu içində yaşayırıq. Məlumatların dövlət idarə edilməsi və bu ilə məhsul olan tədqiqatçıların bu sahədəki bu məlumatlara çıxması, üzləndiyi bir sıra problemlərin həlli istiqamətində dövlət-düzgün məlumatların seçilməsi çox vacibdir. Elə bu zərurətdən də "Clarivate Analytics" meydana çıxdı. "Biz inanırıq ki, global səviyyədə bizim bizim bu günə kimi əldə etdiyimiz təcrübə və bilik, Azərbaycanı daha zəngin elmi potensialına və üfüqlərinin genişləndirilməsinə də Azərbaycanın alimlərinin də elmi cəmiyyətə qoşulması və onları nərsəyə gətirdiyi məhsulun, elmi ilərin beynəlxalq səviyyədə nəzərdə tutulmasına və tanınmasına və vacib verəcəkdir. Yaxşı məlumat yaxşı innovasiyalara böyük bir cəhət açırdı".

"Publikasiya aktivliyi elm və təhsilin inkişafını göstərir"

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti, akademik Dilqəm Tağıyev sözünü deyərək, "dünyanın dinamik inkişafda olduğunu heç kim də bilmir, oyanır. Ancaq bu inkişafda Azərbaycanın yer alması çox sevindiricidir. Publikasiya aktivliyini görə Azərbaycanın regionda birinci yeri tutması sevindiricidir. Bu, Azərbaycan elmi və təhsilinin böyük uğurlarıdır. Elmi nəzəriyyəni qiymətləndirmək, statistikası aparmaq baxımından "Clarivate Analytics" in rolu böyükdür. Lakin elmi jurnalların səviyyəsi onları nə sayır? il tərsi mütənasibdir. Jurnalların sayı artdıqca orda hər cür işlərin çap etdirmək mümkün olur. Bu, yalnız elmə, plagiatla da yol açır. Ona görə də məhsul nüfuzlu jurnalların olması, onları nə qiymətləndirilməsi və onlarda məqalələrin çap olunması, bəlkə də ki, elmi fəaliyyətin əsas növlərindən biri hesab olunur. Azərbaycanı çap olunan 1160 məqalənin təxminən 600-dən yuxarısı, daha dəqiqi 607-si AMEA-nın təqatları nə payına düşür. Ancaq ali təhsil sistemində bu rəqəm getdikcə sürətlə artır. Bu da elmi təhsil arasındakı integrasiyaya xidmət edir. Alimlərin çap etdirdiyi məqalələrin 25 faizi beynəlxalq mərkəzlərdə qəbul edilir, yəni xarici alimlərlə birgə çap olunur. Bunu isə təbii ki, artırmaq lazımdır, çünki beynəlxalq mərkəzlərdə olmasaydı, nə innovasiyalarda çətinliklər, inkişaf nailiyyətləri, inkişafı çətinləşdirir. Bu baxımdan "Clarivate Analytics" in ölkədə seminarlar keçirməsi, qiymətləndirmələri, aparması bu işlərin gələcək inkişafı üçün gözəl stimula yaradır.

Tədbirdə "Clarivate Analytics" şirkətinin Rusiya və MDB üzrə icraçı direktoru Oleq Utkinin "2015-2018-ci illərdə "Web of Science" elmi bazasında Azərbaycan ali təhsil müəssisələrinin inkişafı və perspektivləri" adlı təqdimatı keçirilib.

Sonra Təhsil Nazirliyi ilə "Clarivate Analytics" şirkəti arasında 2019-2021-ci illəri əhatə edən mərkəzlərlə dair müqavilə imzalandı. Müqavilə mövcud mərkəzlərlə əlaqəli dərsin genişləndirilməsini, "Web of Science" platformasının rəsmi elmi bazasına və ölkə üzrə elmi fəaliyyətinə əlaqəli təhsilin imkan verən Citis platformasına çıxması nə nəzərdə tutulur.

Daha sonra "Web of Science Azerbaijan 2018" mükafatları təqdim edilib. Son illərdə nəinki aktivliyinin artım dinamikasına görə Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Azərbaycan

Tibb Universiteti, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti, publikasiya sayında ən yüksək nəticə göstərmiş görkəmli Bakı Dövlət Universiteti, eləcə də Azərbaycanın mütəmadi olaraq regional universitet kimi Gənclər Dövlət Universiteti "Web of Science Azerbaijan-2018" mükafatlarına layiq görülüb. Ülkə Mükafatları eyni zamanda impact faktorlu jurnallarda yüksək publikasiya aktivliyi nümayiş etdirmiş alimlərin, elmi tədqiqat institutların mərkəzləri və "Web of Science" elmi bazasında təmsil olunan jurnalların redaksiya heyətlərinə də təqdim olunub.

"Azərbaycan müəllimi" qəzeti